YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)
3 päivänä joulukuuta 1998 *

Asiassa C-233/97,

jonka Uudenmaan lääninoikeus (Suomi) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa

KappAhl Oy:n

vireille panemassa asiassa ennakkoratkaisun Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyn asiakirjan (EYVL 1994, C 241, s. 21) 99 artiklan tulkinnasta, sellaisena kuin asiakirja on muutettuna uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta 1 päivänä tammikuuta 1995 tehdyllä neuvoston päätöksellä 95/1/EY, Euratom, EHTY (EYVL L 1, s. 1),

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtajan tehtäviä hoitava tuomari D. A. O. Edward (esittelevä tuomari) sekä tuomarit L. Sevón ja M. Wathelet,

julkisasiamies: G. Cosmas,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

* Oikeudenkäyntikieli: suomi.

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— KappAhl Oy, edustajinaan asianajajat Jan Örndahl ja Johanna Kauppinen, Helsinki,

— Suomen hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön lainsäädäntöneuvos Tuula Pynnä,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet Michel Nolin ja Esa Paasivirta,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan KappAhl Oy:n, Suomen hallituksen ja komission 14.5.1998 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 9.7.1998 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Uudenmaan lääninoikeus on esittänyt 19.6.1997 tekemällään välipäätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 25.6.1997, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukau-

tuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyn asiakirjan (EYVL 1994, C 241, s. 21) 99 artiklan tulkinnasta, sellaisena kuin asiakirja on muutettuna uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta 1 päivänä tammikuuta 1995 tehdyllä neuvoston päätöksellä 95/1/EY, Euratom, EHTY (EYVL L 1, s. 1; jäljempänä liittymisasiakirja).

2 Tämä kysymys on esitetty KappAhl Oy:n (jäljempänä KappAhl), joka on Suomen oikeuden mukaan perustettu yhtiö, vireille panemassa asiassa, joka koskee tiettyjen tullien kantamista tuotaessa tekstiili- ja vaatetustuotteita Ruotsista Suomeen.

3 Liittymisasiakirjan 2 artiklassa määrätään, että "[a]lkuperäisten sopimusten määräykset sekä toimielinten ennen liittymistä antamien säädösten säännökset ja määräykset sitovat uusia jäsenvaltioita liittymisestä alkaen, ja niitä sovelletaan näissä valtioissa kyseisissä sopimuksissa ja tässä asiakirjassa määrätyin edellytyksin".

4 Liittymisasiakirjan 10 artiklassa määrätään kuitenkin seuraavaa: "Tässä asiakirjassa määrätyt poikkeukset koskevat siirtymätoimenpiteinä alkuperäisten sopimusten ja toimielinten antamien säädösten soveltamista."

5 Liittymisasiakirjan 99 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Suomen tasavalta saa pitää voimassa kolmen vuoden ajan liittymisestä kolmansiin maihin sovellettavan tullitariffinsa liitteessä XI lueteltujen tuotteiden osalta.

Tänä aikana Suomen tasavalta vähentää sen perustullin ja yhteisen tullitariffin mukaisen tullin välistä eroa seuraavan aikataulun mukaisesti:

— 1 päivänä tammikuuta 1996 kukin perustullin ja yhteisen tullitariffin mukaisen tullin välinen ero vähennetään 75 prosenttiin;

— 1 päivänä tammikuuta 1997 kukin perustullin ja yhteisen tullitariffin mukaisen tullin välinen ero vähennetään 40 prosenttiin;

Suomen tasavalta soveltaa yhteistä tullitariffia täysin 1 päivästä tammikuuta 1998."

6 Eräistä väliaikaisista tulleista annetun lain 1255/94 (jäljempänä kansallinen laki) 1 §:n 2 momentin mukaan kolmannesta maasta tulevasta tavarasta, joka on saatettu vapaaseen vaihdantaan toisessa jäsenvaltiossa ja josta näin ollen on kannettu tulli tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista 23 päivänä heinäkuuta 1987 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2658/87 (EYVL L 256, s. 1) mukaisesti jo tuotaessa se yhteisön tullialueelle, kannetaan tullia kansallisen lain liitteessä mainitun tullin ja yhteisöön tuotaessa määrätyn tullin erotus.

7 KappAhl toi Ruotsista Suomeen 29.3.1995—26.6.1996 tekstiili- ja vaatetustuotteita, jotka ovat peräisin kolmansista maista.

8 Kun nämä tuotteet tuotiin Ruotsiin, niistä maksettiin asetuksen N:o 2658/87 mukaiset yhteisön tullit, ja nämä tuotteet siis saatettiin vapaaseen vaihdantaan tässä jäsenvaltiossa.

9 Kun kyseiset tuotteet tuotiin Suomeen, KappAhl joutui maksamaan myös 6 911 586 Suomen markan suuruiset Suomessa kannettavat tullit Lahden tullikamarin kansallisen lain 1 §:n 2 momentin nojalla tekemien 1 056 tullauspäätöksen mukaisesti.

10 KappAhl katsoi, että nämä päätökset olivat ristiriidassa EY:n perustamissopimuksen 9, 12 ja 13 artiklan kanssa, ja haki muutosta ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vaatien yhtäältä näiden päätösten kumoamista ja toisaalta niiden mukaisesti maksettujen tullien palauttamista säädettyine korkoineen. KappAhl väittää tältä osin, ettei liittymisasiakirjan 99 artiklassa ole sallittu Suomen tasavallan kantaa tulleja tuotaessa maahan sellaisia tavaroita, jotka olivat jo vapaassa vaihdannassa yhteisössä.

11 Suomen viranomaiset sitä vastoin väittävät, että liittymisasiakirjan 99 artiklan sanamuoto on epäselvä. Niiden mukaan kyseisen määräyksen voidaan katsoa viittaavan yhtä hyvin suoraan kolmansista maista tuotaviin tavaroihin kuin sellaisiin tavaroihin, jotka siitä huolimatta, että ne tuodaan maahan toisesta jäsenvaltiosta, ovat kolmansista maista peräisin.

12 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tältä osin, että komissio oli ilmoittanut joulukuussa 1995 Suomen viranomaisille katsovansa, että kansallisen lain 1 §:n 2 momentissa olevan kaltainen poikkeus tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteesta ei ollut liittymisasiakirjan 99 artiklan mukaan sallittu. Suomen viranomaiset ilmoittivat tällöin olevansa tästä komission kanssa eri mieltä, mutta että käytännön syistä kyseinen säännös kumottaisiin 1.7.1996 alkaen.

13 Koska kansallinen tuomioistuin oli epävarma liittymisasiakirjan 99 artiklan tulkinnasta, se päätti lykätä ratkaisun antamista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisasiakirjan 99 artiklaa tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan myös sellaisia kolmansista maista peräisin olevia tavaroita, jotka ovat olleet vapaassa vaihdannassa toisessa Euroopan yhteisön jäsenvaltiossa ja tuodaan sieltä Suomeen?"

14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy tällä kysymyksellään ennen kaikkea sitä, onko liittymisasiakirjan 99 artiklaa tulkittava siten, että siinä sallittiin Suomen tasavallan kantaa tulleja kolmen vuoden ajan liittymisestään yhteisöön eli 1.1.1995 alkaen sellaisista maahan tuoduista tuotteista, jotka olivat jo vapaassa vaihdannassa jossakin toisessa jäsenvaltiossa.

15 Liittymisasiakirja perustuu 2 ja 10 artiklansa mukaan sille periaatteelle, että yhteisön oikeuden säännöksiä ja määräyksiä sovelletaan välittömästi ja täysimääräisesti uusiin jäsenvaltioihin, ja poikkeukset ovat sallittuja vain, jos niistä on siirtymämääräyksissä nimenomaisesti määrätty (ks. soveltuvin osin asia 258/81, Metallurgiki Halyps, tuomio 9.12.1982, Kok. 1982, s. 4261, 8 kohta).

16 Näin ollen, jollei liittymisasiakirjan 99 artiklan soveltamisesta muuta johdu, tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia perustamissopimuksen määräyksiä ja erityisesti sen 9 ja 10 artiklaa sovelletaan täysimääräisesti Suomeen sen liittymisestä yhteisöön lähtien.

17 Näin ollen, jos liittymisasiakirjan 99 artiklassa ei anneta oikeutta pitää voimassa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisia tulleja, niiden kantaminen on vastoin perustamissopimuksen 9 artiklaa, silloin kun nämä tullit koskevat sellaisia tuotteita, jotka perustamissopimuksen 10 artiklan 1 kohdan mukaan rinnastetaan lopullisesti ja täysin jäsenvaltioista peräisin oleviin tuotteisiin (asia 41/76, Donckerwolcke ja Schou, tuomio 15.12.1976, Kok. 1976, s. 1921, 17 kohta).

18 Liittymisasiakirjan 99 artikla puolestaan sisältää poikkeuksen tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevista perustamissopimuksen säännöistä, minkä vuoksi sitä on tulkittava suppeasti (ks. vastaavasti asia 77/82, Peskeloglou, tuomio 23.3.1983, Kok. 1983, s. 1085, 12 kohta). Lisäksi liittymisasiakirjassa sallittuja poikkeuksia perustamissopimuksen säännöistä on tulkittava siten, että perustamissopimuksen tavoitteiden toteuttaminen helpottuu ja että sen sääntöjä sovelletaan täysimääräisesti (yhdistetyt asiat 194/85 ja 241/85, komissio v. Kreikka, tuomio 25.2.1988, Kok. 1988, s. 1037, 20 kohta).

19 Liittymisasiakirjan 99 artiklan sanamuodon mukaan tämä määräys sisältää liittymisasiakirjan liitteessä XI tarkoitettujen tuotteiden osalta väliaikaisen poikkeuksen yhteisen tullitariffin täysimääräisestä soveltamisesta Suomen tasavallan ja kolmansien maiden väliseen kauppaan. Tässä määräyksessä ei sitä vastoin määrätä minkäänlaisesta poikkeuksesta jäsenvaltioiden välisen tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteesta, olivat sitten kyseessä jäsenvaltioista peräisin olevat tai niihin rinnastettavat tuotteet.

20 Tällaisella liittymisasiakirjan 99 artiklan sananmukaisella tulkinnalla voidaan lisäksi parhaiten edistää perustamissopimuksen tavoitteiden toteutumista, koska se merkitsee sitä, että perustamissopimuksen sääntöjä sovelletaan täydellisemmin kuin mihin päädyttäisiin, jos sääntöjä sovellettaisiin Suomen hallituksen kannattaman tulkinnan perusteella, jonka mukaan tämä määräys koskisi myös yhteisössä vapaassa vaihdannassa olevia tuotteita.

21 Määräyksen laajempaa tulkintaa ei voida perustaa siihen, että taloudelliset toimijat ovat voineet siirtymäkauden ajan välttää Suomessa kannettavat tullit tuomalla toisen

jäsenvaltion alueen kautta sellaiset kolmannesta maasta peräisin olevat tuotteet, joiden määränpää oli Suomi. Jäsenvaltioiden välisen tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaate on nimittäin niin tärkeä, että väliaikainenkin poikkeus siitä on myönnettävä selvästi ja yksiselitteisesti.

22 Lopuksi Suomen hallitus väittää, että liittymisasiakirjan hyväksymistä edeltävien neuvottelujen aikana esitetyt yksittäiset kannanotot ja jäsenvaltioiden yhteinen neuvottelukanta tukevat tulkintaa, jonka mukaan liittymisasiakirjan 99 artiklaa sovelletaan yhteisössä vapaassa vaihdannassa oleviin tuotteisiin.

23 Tältä osin riittää, kun todetaan, ettei tietyn määräyksen tulkintaa voida perustaa yksittäisiin kannanottoihin eikä jäsenvaltioiden yhteiseen neuvottelukantaan silloin, kun — kuten tässä tapauksessa on asianlaita — niiden sisältö ei millään tavalla ilmene kyseisen määräyksen sanamuodosta, eikä niiden sisällöllä siten ole oikeusvaikutuksia (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-197/94 ja C-252/94, Bautiaa ja Société française maritime, tuomio 13.2.1996, Kok. 1996, s. I-505, 51 kohta; asia C-292/89, Antonissen, tuomio 26.2.1991, Kok. 1991, s. I-745, 18 kohta ja asia 143/83, komissio v. Tanska, tuomio 30.1.1985, Kok. 1985, s. 427, 13 kohta).

24 Kysymykseen on siis vastattava, että liittymisasiakirjan 99 artiklaa on tulkittava siten, että siinä ei sallittu Suomen tasavallan kantaa tulleja kolmen vuoden ajan liittymisestään yhteisöön eli 1.1.1995 alkaen sellaisista maahan tuoduista tuotteista, jotka olivat jo vapaassa vaihdannassa jossakin toisessa jäsenvaltiossa.

Oikeudenkäyntikulut

25 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Suomen hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut Uudenmaan lääninoikeuden 19.6.1997 tekemällään välipäätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyn asiakirjan, sellaisena kuin se on muutettuna uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta 1 päivänä tammikuuta 1995 tehdyllä neuvoston päätöksellä 95/1/EY, Euratom, EHTY, 99 artiklaa on tulkittava siten, että siinä ei sallittu Suomen tasavallan kantaa

tulleja kolmen vuoden ajan liittymisestään yhteisöön eli 1.1.1995 alkaen sellaisista maahan tuoduista tuotteista, jotka olivat jo vapaassa vaihdannassa jossakin toisessa jäsenvaltiossa.

Edward Sevón Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 3 päivänä joulukuuta 1998.

R. Grass P. Jann

kirjaaja ensimmäisen jaoston puheenjohtaja